

Nr 295.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anvisande av ytterligare medel till uppförande av nybyggnad för patent- och registreringsverket m. m.; given Stockholms slott den 14 mars 1919.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

dels att, utöver de belopp å resp. 1,200,000 och 1,175,000 kronor, som 1916 års riksdag och 1918 års lagtima riksdag av reservationerna till upprätthållande av patent- och registreringsverkets verksamhet anvisat till uppförande av en byggnad till ämbetslokal åt nämnda verk, för samma ändamål må av reservationerna tagas i anspråk ett belopp av ytterligare kronor 130,000,

dels ock att för möblering och inredning av patent- och registreringsverkets nya ämbetslokal må av samma reservationer, i den mån de därtill lämna tillgång, tagas i anspråk ett belopp av högst kronor 500,000.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14
mars 1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN.
THORSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson, anförde:

På förslag av Kungl. Maj:t medgav 1916 års riksdag, att i kvarteret Doktorn vid Valhallavägen mellan Artilleri- och Skeppargatorna inom Hedvig Eleonora församling i Stockholm finge för en kostnad av 1,200,000 kronor uppföras en byggnad till ämbetslokal åt patent- och registreringsverket ävensom att för gäldande av såväl nämnda belopp som kostnaden för tomten, 500,000 kronor, finge tagas i anspråk reservationerna å anslagen till upprätthållande av patent- och registreringsverkets verksamhet.

Sedan överintendentsämbetet i skrivelse den 17 november 1917 anmält, att enligt infordrade anbud och inom ämbetet verkställda beräkningar kostnaden för byggnaden komme att uppgå till 2,375,000

kronor eller 1,175,000 kronor mera än vad härtill anvisats, föreslog Kungl. Maj:t i proposition den 19 mars 1918, nr 182, riksdagen medgiva, att, utöver det belopp av 1,200,000 kronor, som 1916 års riksdag av reservationerna till upprätthållande av patent- och registreringsverkets verksamhet anvisat till uppförande av en byggnad till ämbetslokal åt nämnda verk, för samma ändamål måtte av reservationerna få tagas i anspråk ett belopp av ytterligare 1,175,000 kronor.

I skrivelse den 28 maj 1918, nr 238, tillkännagav riksdagen, att riksdagen bifallit Kungl. Maj:ts berörda framställning.

Enligt vad jag anförde till det vid ovannämnda proposition fogade utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 19 mars 1918 hade chefen för byggnadsstyrelsen redan då för mig anmält, att kostnaden för vissa av de arbeten, som icke ingått i de jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande dittills antagna anbuden, vid verkställd omräkning visat sig böra upptagas till ett belopp, som med 45,000 kronor överstege motsvarande summor i de genom skrivelsen den 17 november 1917 framlagda beräkningarna. De arbeten, om vilka sålunda vore fråga, avsåge ledningar för vatten, gas och värme. Med hänsyn därtill, att icke ens en med 45,000 kronor höjd totalsumma kunde anses slutgiltig, alldenstund bindande anbud å sistnämnda slag av arbeten, enligt vad chefen för byggnadsstyrelsen meddelat, ej kunde under då rådande förhållanden erhållas, ansåg jag mig icke för det dåvarande böra taga hänsyn till den anmälda kostnadsökningen men uttalade den förmodan, att jag framdeles torde få göra en ytterligare framställning i ämnet.

Nu har byggnadsstyrelsen, som redan den 31 mars 1918 gjort framställning om åtgärders vidtagande för erhållande av ett ytterligare anslag å 45,000 kronor för fullbordande av ifrågavarande byggnadsföretag, i skrivelse den 30 september 1918 hemställt, att Kungl. Maj:t ville till 1919 års riksdag avlåta proposition i ämnet, därvid styrelsen emellertid, med hänsyn till alltjämt stigande arbetslöner och materialpriser, ansett sig böra förutskicka, att säkerhet ej förefunnos, att icke ytterligare medel kunde bliva erforderliga för byggnadsföretaget.

Jag har sedermera från byggnadsstyrelsen mottagit två av vederbörande byråchef uppgjorda, den 7 och den 8 mars 1919 dagtecknade beräkningar av samtliga de kostnader för ifrågavarande byggnadsföretags fullbordande, som icke täckas av redan anvisade medel. Dessa beräkningar sluta på ett sammanlagt belopp av 130,000 kronor. Till de kostnader å tillhoppa 45,000 kronor. för vilkas täckande medel begärts

Ytterligare
kostnader för
patent- och
registrerings-
verkets ny-
byggnad.

Byggnads-
styrelsen.

i byggnadsstyrelsens skrivelse den 30 september 1918, skulle nämligen komma ytterligare följande poster:

Extra arbeten för grunden samt extra kostnad för		
cement	kronor	30,000
Indragning av servisledningar	»	14,000
Elektriska ringledningar	»	5,000
Inhägnad, planering och plantering	»	36,000
	Summa kronor	85,000

Sammanställning av alla havda och påräknade utgifter för nybyggnadsföretaget utvisar följande:

Grundläggningsentreprenad och beräknat tillägg för		
cement ¹⁸ / ₃ 1918	kronor	346,700
Byggnadsentreprenad	»	1,490,000
Värmelednings d:o, konstruktör, m. m.	»	180,000
Gas-, vatten- och avlopps d:o d:o	»	75,000
Elektrisk kraft och belysning, beräknad kostnad	»	96,000
Hissar » » »	»	55,000
För ritningar, kontrakt m. m.	»	75,000
Extrabeslutade kostnader	»	10,000
Rest å oförutsedda kostnader beräknade ¹⁸ / ₃ 1918 ..	»	92,300
Enligt uppgift 7 mars erfordras:		
Extra arbeten för grund	»	30,000
Servisledningar	»	14,000
Elektriska ringledningar	»	5,000
Inhägnad, planering och plantering	»	36,000
	Summa	2,505,000

Beviljade anslag 1,200,000

1,175,000

2,375,000

Resterande behov 130,000

Kostnader för
möblering
m. m. av
patent- och
registrerings-
verkets nya
lokal.

Då Kungl. Maj:t till 1916 års riksdag avlät proposition med förslag om anvisande av medel till uppförande av en nybyggnad för patent- och registreringsverket, beräknades, att till själva byggnadskostnaden, 1,200,000 kronor, skulle komma ytterligare kostnader för inventarier med omkring 265,000 kronor (propositionen n:r 177, statsrådsprotokollet sid. 34). Jag har nu från patent- och registreringsverket erhållit en i samråd med byggnadsstyrelsen uppgjord och av kostnadsberäkning åtföljd plan till möblering och inredning av den för ämbets-

verket under uppförande varande nya ämbetsbyggnad; och har därvid enligt given föreskrift iakttagits, att ämbetsverkets nuvarande möbler och andra inventarier i största möjliga utsträckning skola komma till användning. Patent- och registreringsverket anför i skrivelse den 19 februari 1919 i förevarande avseende huvudsakligen följande.

Den nya byggnaden komme att innehålla soubasementvåning, bottenvåning, våningar en och två trappor upp samt vindsvåning. I soubasementvåningen vore avsett att inrymmas vaktmästarebostäder, portvaktsbostad, buffetlokal, rum för kopiering av ritningar, bokbinderi, rum för trycksaker, lagerrum för verkets publikationer samt andra lagerum, varjämte mittelpartiet skulle användas till ångpannerum och kolförråd för värmeledningen. Vindsvåningen vore avsedd att i sin helhet användas såsom arkiv. *Patent- och registreringsverket.*

Bottenvåningen samt våningarna en och två trappor upp komme att jämte lokal för bokförråd över biblioteket enligt nu uppgjord fördelning av utrymmet innehålla 101 rum förutom toaletter.

I den nuvarande ämbetslokalen disponerade ämbetsverket 65 rum, däri inräknat de lägenheter, ämbetsverket hyrde i egendomen n:r 7 kvarteret Rännilen. Ämbetsverket hade låtit verkställa en fullständig inventering å de möbler och den inredning, varöver ämbetsverket förfogade i dessa lokaler. Med dessa inventarier torde 60 rum i den nya byggnaden huvudsakligen kunna möbleras.

Till övriga 41 rum torde huvudsakligen nya möbler behöva anskaffas. Dessa rum vore generaldirektörens och chefens två rum, sex byråchefers rum, stora sessionssalen jämte förmak, en mindre sessionssal, bibliotekssalen, tjuguet byrådirektörsrum, tre rum för ledamöter å bolagsavdelningen, kassakontor, registratörskontor, kansliets expeditiionslokal, tidskriftsrum samt rum för patentombud. I soubasementvåningen erfordrades möbler och möjligen även servis för buffetlokalen.

Sedan behovet av möbler och andra inventarier för dessa lokaler ungefärligen fixerats, hade approximativa kostnadsförslag därå inforrats från aktiebolaget Nordiska Kompaniet och Föreningen Handarbetets vänner, vilka belöpte sig till en totalsumma av omkring 365,000 kronor. Härutöver torde böra beräknas 5,000 kronor till översyn och kontroll, varjämte omkring 10,000 kronor torde erfordras till renovering av ämbetsverkets gamla möbler.

Från elektriska prövningsanstalten hade inforrats approximativt anbud å belysningsarmatur, avsedd dels för direkt belysning på vanligt sätt, dels för hel indirekt belysning med reflektorer av X-Raytyp i arbetslokaler, bibliotek m. m. samt för direkt belysning i övriga lokaler. Enligt det senare alternativet, som visade en högre siffra än enligt det förra men föranledde en ungefär motsvarande minskning i kostnaden för själva belysningsanläggningen, hade kostnaden beräknats till omkring 25,000 kronor. Härutöver torde böra beräknas omkring 4,000 kronor för armatur i sessionssal m. m. samt omkring 10,000 kronor för anordnande av ytterbelysning.

Från elektriska prövningsanstalten hade även inforrats approximativt kostnadsförslag å ringledning, vilket slutade på en summa av omkring 12,000 kronor.

Från rikstelefonverket hade under hand meddelats, att anläggningskostnaden för erforderligt antal, omkring 70, telefoner med linjeväljaresystem i den omfattning, sådant kunde anordnas, torde kunna beräknas till omkring 16,000 kronor.

I propositionen nr 177 till riksdagen den 14 april 1916 hade ämbetsverkets behov av hyllinredningar upptagits i kostnadsförslaget till nybyggnader. Patentlagstiftningskommittén hade härom anført, att sådana erfordrades i betydande omfattning för bokförråd, magasinering av verkets publikationer samt för arkivet. För bokförrådet syntes omkring 3,000 längdmeter hyllor böra inredas vid inflyttningen i de därför avsedda lokalerna. Den för publikationerna avsedda lokalen, som beräknades rymma omkring 1,350 längdmeter hyllor, syntes i sin helhet för sitt ändamål böra inredas vid inflyttningen. För arkivets hyllbehov syntes verkets nuvarande förråd av hyllor kunna användas. Överintendentsämbetet hade i avgivet yttrande icke haft något att invända mot att det angivna behovet av hyllor toges med i beräkningen vid bestämmandet av kostnaden för byggnadens uppförande, och hade ämbetet ansett att för sagda behovs fyllande torde komma att åtgå en summa av 16,000 kronor. I det i propositionen upptagna förslaget till kostnadsfördelningen hade upptagits en post för hyllinredningar med sistnämnda belopp.

Med hänsyn till dels ett från J. Isaksson & C:os kassaskåpsfabrik infordrat kostnadsförslag, enligt vilket cirka 3,000 längdmeter bibliotekshyllor av ungefärligen samma konstruktion, som avsetts i den tidigare kostnadsberäkningen, nu skulle draga en kostnad av omkring 42,000 kronor, dels ock den kostnadsökning, som kunde väntas uppstå vid inredning av hyllor i den för verkets publikationer avsedda lokalen, torde kostnaden för de hyllinredningar, som förut beräknats till 16,000 kronor, nu komma att ökas med omkring 34,000 kronor. Då det näppeligen vore antagligt, att byggnadsanslaget försloge till täckande av denna ökade kostnad, kunde den sammas upptagande bland kostnaderna för inventarier ifrågasättas. Därest så skedde och med beräkning av 19,000 kronor för oförutsedda utgifter, skulle totalsumman för möbler och inredning belöpa sig till omkring 500,000 kronor.

Efter att vidare hava erinrat hurusom i propositionen den 14 april 1918 kostnaden för inventarier i enlighet med patent- och registreringsverkets utlåtande den 20 januari 1915 beräknats till omkring 265,000 kronor, men att kostnadsökningen sedan ämbetsverket avgav sitt berörda utlåtande, kunde anslås till 2 à 2½, gånger då gällande pris, anför ämbetsverket, att de medel, som stode till förfogande för ombyggnaden och inventariers anskaffande, utgjordes av reservationerna till uppehållande av patent- och registreringsverkets verksamhet samt nettobehållningen av fastigheten nr 6 i kvarteret Rännilen.

Patent- och registreringsverket ingår härefter på en undersökning, huruvida de sålunda tillgängliga medlen vore för ändamålet tillräckliga. Ämbetsverket erinrar därvid till en början om att redan vid framläggande för 1918 års riksdag av ovan nämnda proposition nr 182 kostnaden för vissa av de arbeten, som icke ingått i de dittills antagna anbuden, vid verkställd omräkning visat sig böra upptagas med ett belopp, som med 45,000 kronor överstege motsvarande summa i de framlagda beräkningarna. Härefter fortsätter ämbetsverket:

»Hittills hava i byggnadskostnader utbetalts år 1917 130,000 kronor och år 1918 650,000 kronor eller tillhopa 780,000 kronor, vadan alltså återstår att utbetala 1,595,000 kronor, eller, om ovanberörda 45,000 kronor skola medräknas, 1,640,000 kronor. Reservationerna utgjorde vid 1918 års utgång 1,682,474 kronor 29 öre.

Räknas med det högre beloppet å byggnadskostnaderna, skulle alltså av reservationerna återstå endast omkring 42,000 kronor till inventarier. Nettobehållningen av fastigheten nr 6 i kvarteret Rännilen, vilken är besvärad med en in-tecknad skuld av 300,000 kronor, beräknades emellertid år 1916 till 400,000 kronor, men torde med nuvarande höga fastighetspris kunna anses belöpa sig till en summa, som så betydligt överstiger den ovan angivna, att densamma mer än väl kommer att täcka behovet för inventariernas anskaffande.

Därjämte kan ämbetsverket beräkna överskott å sin verksamhet för innevarande år. Oavsett utgifterna för ombyggnaden uppgingo verkets utgifter under år 1918 till 928,048 kronor 87 öre och inkomsterna belöpte sig till 1,404,513 kronor 35 öre, vilket alltså utgör ett överskott av 476,464 kronor 48 öre, och, om även ett så stort överskott för år 1919 icke är att förvänta, torde dock ett icke oväsentligt sådant kunna beräknas.»

Oaktat kostnadsökningen för ifrågavarande nybyggnad sålunda icke stannat vid det belopp å 1,175,000 kronor, som av 1918 års riksdag för ändamålet beviljats utöver det ursprungliga anslaget å 1,200,000 kronor, utan enligt vad jag i det föregående omnämnt beräknas komma att stiga med ytterligare 130,000 kronor, synes det mig icke kunna ifrågakomma annat än att för nybyggnadens fullbordande anvisa det sålunda erforderliga beloppet. Medel härtill böra givetvis liksom de tidigare anslagen utgå av reservationerna till upprätthållande av patent- och registreringsverkets verksamhet.

*Departements-
chefen.*

I fråga om skälen till att kostnaderna för ifrågavarande ändamål ansetts böra bestridas av nämnda reservationer tillåter jag mig hänvisa till vad det vid propositionen nr 177 till 1916 års riksdag fogade utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 14 april samma år och det vid propositionen nr 182 till 1918 års riksdag fogade utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 14 december 1917 därom innehålla.

Vad beträffar de av patent- och registreringsverket beräknade kostnaderna för den nya ämbetsbyggnadens möblering och inredning kan jag icke annat än finna det anmärkningsvärt, att kostnaden enbart för möbler och andra inventarier till de 41 rum, vilka ej kunna möbleras med ämbetsverkets gamla möbler, icke kunnat nedbringas under det avsevärda beloppet av 365,000 kronor, vilket innebär i genomsnitt 8,900 kronor per rum. Även vissa andra av de beräknade kostnadsbeloppen finner jag vara väl runt tilltagna. Då jag i allt fall anser mig kunna tillstyrka anvisande av det för ifrågavarande ändamål såsom erforderligt uppgivna totalbelopp av 500,000 kronor, så sker detta emedan det icke varit möjligt att med nu rådande förhållanden och under den korta tid, som stått till buds, få tillfredsställande utrett.

huruvida ämbetsverket skulle med mindre kostnader kunna erhålla en efter förhållandenas krav lämpad möblering och inredning av sina lokaler, samt under den uttryckliga förutsättningen, att åtgärder för åstadkommande av en sparsam användning av de medel, vilka komma att anvisas, av Kungl. Maj:t vidtagas, innan bemyndigande lämnas patent- och registreringsverket att därav taga i anspråk det belopp, som Kungl. Maj:t må finna för ändamålet erforderligt.

Även för ovan sist omnämnda utgifts bestridande böra givetvis reservationerna till patent- och registreringsverket anlitas.

Det återstår emellertid att undersöka, huruvida överskottet å nämnda tillgångar, motsvarande dels värdet av ämbetsverket tillhöriga fastigheten nr 6 i kvarteret Rännilen, dels de å verksamheten uppkomna reservationerna, är tillräckligt stort för att kunna bestrida ifrågavarande utgifter.

Enligt vad patent- och registreringsverket i sin ovanberörda skrivelse meddelat utgjorde reservationerna vid 1918 års utgång 1,682,474 kronor 29 öre. Härav skulle bestridas återstående kostnader för nybyggnadsföretaget, eller i första hand den del av de utav riksdagen anvisade medel, som ännu icke utbetalats, 1,595,000 kronor, samt vidare det belopp å 130,000 kronor, som byggnadsstyrelsen numera funnit vara för byggnadsarbetets fullbordande ytterligare erforderligt. Reservationerna skulle alltså hava att bära en kostnad av tillhoppa 1,725,000 kronor. Härtill kommer kostnaden för den nya byggnadens möblering och inredning m. m., beräknad till 500,000 kronor. Allt som allt skulle sålunda återstå att utbetala ett belopp av 2,225,000 kronor. Då reservationerna vid utgången av år 1918 uppgått till allenast 1,682,474 kronor 29 öre, skulle, sedan de reserverade medlen helt tagits i anspråk, ytterligare erfordras ett belopp av 542,525 kronor 71 öre. För erhållande av detta belopp skulle man vara hänvisad till köpeskillingen för den ämbetsverket tillhöriga fastigheten nr 6 i kvarteret Rännilen, vilken redan år 1916 beräknats hava ett värde av 400,000 kronor netto. Patent- och registreringsverket synes icke anse det omöjligt att för fastigheten uppnå en köpeskillning, som täcker behovet av medel för inventariernas anskaffande. Då emellertid även 1919 års överskott å ämbetets verksamhet — vilket överskott beräknats uppgå om icke till så stort belopp som för år 1918, eller 476,464 kronor 48 öre, så dock till en icke oväsentlig summa —, torde hinna bliva tillgängligt, innan samtliga återstående utgifter skola hava bestritts, synes man icke behöva vara uteslutande hänvisad till redan nu befintliga tillgångar utan jämväl kunna låta framdeles uppkommande

överskott å ämbetsverkets verksamhet bära en del av förevarande utgifter. Ingen fara synes föreligga att, genom anvisandet av de nu ifrågasvarande ytterligare kostnaderna, tillhopa högst 630,000 kronor, till utgående från blivande köpeskilling för fastigheten nr 6 i kvarteret Rännilen samt övriga uppkomna eller uppkommande reservationer, allt för hårt anlita dessa reserver; dock synes mig det för möbleringen och inredningen avsedda beloppet å 500,000 kronor bära få utgå först i andra hand och allenast i den mån reservationerna utan åsidosättande av nödig försiktighet därtill lämna tillgång.

På grund av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att, utöver de belopp å resp. 1,200,000 och 1,175,000 kronor, som 1916 års riksdag och 1918 års lagtima riksdag av reservationerna till upprätthållande av patent- och registreringsverkets verksamhet anvisat till uppförande av en byggnad till ämbetslokal åt nämnda verk, för samma ändamål må av reservationerna tagas i anspråk ett belopp av ytterligare 130,000 kronor,

dels ock att för möblering och inredning av patent- och registreringsverkets nya ämbetslokal må av samma reservationer, i den mån de därtill lämna tillgång, tagas i anspråk ett belopp av högst 500,000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlåtas proposition av den lydelse, bil. litt. . . . vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Birger Looström.